

Číslo: 4081/2021-2022

SPRÁVA

o výsledkoch školskej inšpekcie

vykonanej v dňoch **06. 05. 2022 a od 09. 05. 2022 do 10. 05. 2022**

Názov kontrolovaného subjektu	
Základná škola Štefana Senčička, Tekovská 17, Starý Tekov	
Zriaďovateľ	Obec Starý Tekov

Vedúci zamestnanci kontrolovaného subjektu:

Mgr. Petr Mészároš, riaditeľ školy

Mgr. Zuzana Murková, zástupkyňa riaditeľa školy

V súlade s poverením na **tematickú** inšpekciu č. 4081/2021-2022 zo dňa 05. 05. 2022 **inšpekciu vykonali:**

Ing. Iveta Trévaiová, školská inšpektorka, ŠIC Nitra

Mgr. Klára Vrbová, školská inšpektorka, ŠIC Nitra

1 PREDMET ŠKOLSKEJ INŠPEKČIE

Práca pedagogického asistenta (PA) so žiakmi so zdravotným znevýhodnením (ZZ)

1.1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Kontrolovaný subjekt bola štátna plnoorganizovaná základná škola s vyučovacím jazykom slovenským, v ktorej sa vzdelávalo v 10 triedach 204 žiakov. V primárnom stupni vzdelávania bolo zriadených 5 tried s 94 žiakmi, v nižšom strednom vzdelávaní 5 tried so 110 žiakmi. V škole evidovali 34 žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Spolu s intaktnými žiakmi sa formou začlenenia vo všetkých triedach školy vzdelávalo 33 žiakov, z toho 31 so zdravotným znevýhodnením (ďalej ZZ) a 2 s intelektovým nadaním. V štádiu riešenia bolo začlenenie 1 žiaka s poruchou aktivity a pozornosti v 1. ročníku. Proces výchovy a vzdelávania zabezpečovalo 14 učiteľov, 3 vychovávateľky a 3 pedagogické asistentky (ďalej PA). Na vzdelávaní žiakov so ZZ sa podieľala aj školská špeciálna pedagogička financovaná z európskych štrukturálnych a investičných fondov. Všetky 3 PA prijaté na plný úväzok poskytovali pomoc žiakom so ZZ, z toho 2,4 PA boli financované z nenormatívnych a 0,6 PA z normatívnych finančných prostriedkov. Na školský rok 2021/2022 mali odporúčanie na pridelenie PA 13 žiaci, riaditeľ školy požiadala o poskytnutie finančných prostriedkov pre 6 PA, čo bol polovičný počet v porovnaní s rozsahom odporúčanej pomoci žiakom so ZZ príslušnými zariadeniami poradenstva a prevencie (12,6 PA). Uvedený rozdiel zdôvodnil tým, že mu bol daný počet navrhnutý zamestnankyňou bývalého Odboru školstva Okresného úradu

Nitra. Nezrovnalosti sa vyskytli aj v zaradení žiakov do skupín obmedzenia, podľa Protokolu o zbere údajov Asistenti učiteľa vykazovali 5 žiakov so ZZ so zaradením do 1. skupiny a 8 žiakov do 2. skupiny, pričom z odporúčaní zariadení poradenstva a prevencie podľa diagnostikovaného ZZ vyplývalo zaradenie len 3 žiakov do 1. skupiny a 10 do 2. skupiny. Z celkového počtu 31 začlenených žiakov so ZZ boli 10 v primárnom a 21 v nižšom strednom vzdelávaní. Z informačného dotazníka riaditeľa školy vyplynulo, že pomoc PA bola na vyučovacích hodinách poskytovaná 18 žiakom so ZZ, z toho 5 (1., 3., 4., 7. a 8. ročník) väčšinou s vývinovými poruchami učenia bez odporúčania na pridelenie PA zariadeniami poradenstva a prevencie na aktuálny školský rok. Žiak 7. ročníka (vývinové poruchy učenia) mal odporúčanie na pridelenie PA v školskom roku 2022/2023. V primárnom vzdelávaní sa PA venovali 10 žiakom so ZZ, z toho v 1. ročníku 2 žiakom z dôvodu diagnostikovanej poruchy aktivity a pozornosti, narušenej komunikačnej schopnosti. Žiak s poruchou aktivity a pozornosti s diagnostikou v priebehu školského roka 2021/2022 (správa zariadenia poradenstva a prevencie s obsahom odporúčania na poskytovanie pomoci PA) nebol začlenený, nakoľko zákonný zástupca do výkonu tematickej inšpekcie nepodal žiadosť o zmenu formy vzdelávania. Mal odporúčanie na pridelenie PA v školskom roku 2022/2023. V 2. ročníku pomoc PA potreboval 1 žiak s poruchou aktivity a pozornosti, v 3. ročníku 3 žiaci (1 s vývinovými poruchami učenia, 2 s narušenou komunikačnou schopnosťou) a v 4. ročníku 4 (1 s vývinovými poruchami učenia, 3 s narušenou komunikačnou schopnosťou). V nižšom strednom vzdelávaní mali 8 žiaci na základe odporúčania zariadení poradenstva a prevencie pridelených PA, z toho v 5. ročníku 1 (narušená komunikačná schopnosť), v 6. ročníku 1 (vývinové poruchy učenia), v 7. ročníku 3 (vývinové poruchy učenia – 2, poruchy aktivity a pozornosti - 1) a v 8. ročníku 3 (vývinové poruchy učenia – 2, zrkové postihnutie - 1).

1.2 ZISTENIA A ICH HODNOTENIE

Zistenia z analýzy dokumentácie

PA podľa pracovnej náplne a plánu práce na školský rok 2021/2022 vykonávali priamu činnosť zameranú na uľahčenie adaptácie žiakov so ZZ na vzdelávacie prostredie, pomoc pri prekonávaní bariér, príprave a manipulácii s pomôckami, spoluorganizovanie činnosti v súlade s pokynmi učiteľov na vyučovacích hodinách, v prípade potreby žiaka aj pomoc počas prestávok, stravovania, mimoškolských aktivít. Úlohami PA boli aj pomoc a podpora pri písaní písomných skúšok žiakmi so ZZ mimo priestorov triedy, v čase nepriaznivej epidemickej situácie zabezpečenie synchronnej alebo asynchronnej formy vzdelávania. Rozvíjanie profesijných kompetencií PA bolo určené účasťou na vzdelávacích aktivitách (školenia, webináre, inovačné), čo bolo vymedzené aj v pláne profesijného rozvoja pedagogických a odborných zamestnancov na obdobie rokov 2021 – 2025. Spolupráca PA so zákonnými zástupcami žiakov so ZZ bola stanovená organizovaním spoločných stretnutí a poznávaním rodinného prostredia. Určenie konzultácií za účelom usmerňovania činnosti PA školskou špeciálnou pedagogičkou bolo predpokladom efektivity pôsobenia inkluzívneho tímu v školskom prostredí. Personálne zabezpečenie PA vzhľadom na počet odporúčaní a rozsah podpory žiakom so ZZ zariadeniami poradenstva a prevencie bolo nedostatočné. Z odporúčaní zariadení poradenstva a prevencie na pridelenie PA potrebovali z celkového počtu 31 začlenených žiakov (32 žiakov so ZZ) podporu PA 13, z nich 12 na 100 % vyučovacích hodín a 1 na 60 % z týždenného počtu hodín so špecifikovaním pomoci na predmetoch slovenský

jazyk a literatúra, anglický jazyk a matematika. Škola zabezpečila pre každého žiaka na základe odporúčania zariadení poradenstva a prevencie PA, rozsah poskytovanej pomoci žiakom so ZZ bol ovplyvnený ich nedostatočným počtom, pohyboval sa od 16,67 % do 44,44 % hodín. Vzhľadom na zdravotné znevýhodnenie žiakov (narušená komunikačná schopnosť, vývinové poruchy učenia) PA poskytovali prioritne pomoc na hodinách slovenského jazyka a literatúry (26 hodín týždenne), matematiky (24), menej na hodinách anglického jazyka (len na primárnom vzdelávaní), biológie, dejepisu, fyziky, chémie, informatiky, prírodovedy, telesnej a športovej výchovy (po 2 hodinách), geografie, vlastivedy a techniky (po 1hodine). Rozvrh PA zostavovala školská špeciálna pedagogička, 2 PA ho mali aktualizovaný od 07. 03. 2022, 1 PA s účinnosťou od 08. 10. 2021. Z dôvodu práceneschopnosti 1 PA zabezpečovala podporu žiakom primárneho vzdelávania (1., 4. ročník) v rozsahu 15 hodín a 1 hodinu slovenského jazyka a literatúry v 6. ročníku školská špeciálna pedagogička. Zadelenie PA na vyučovacie hodiny sa javilo menej optimálne. Na nižšom strednom vzdelávaní neboli PA pridelené ani na jednu vyučovaciu hodinu anglického jazyka, čo bolo školskou špeciálnou pedagogičkou zdôvodnené tým, že sa žiaci cudzí jazyk vyučovali v skupinách a učitelia mali dostatočný priestor individuálne sa venovať aj žiakom so ZZ. Uvedené zdôvodnenie podľa rozvrhu hodín platilo len pre triedy 5. a 7. ročníka. Otázne bolo poskytovanie pomoci PA žiakovi 5. ročníka s diagnostikovanou narušenou komunikačnou schopnosťou na hodinách techniky, telesnej a športovej výchovy. Používanie kompenzačných (napr. tabuľky s gramatickými pravidlami a javmi, abecedou, vybranými slovami, tabuľky násobkov, s premenami jednotiek, so vzorcami, s chronologickým prehľadom časových období, prehľady gramatiky, kartičky so slabikami, čítacie okienko, slovníky, obrazový materiál na vizualizáciu, počítadlo, číselná os, kalkulačka) a technických pomôcok (počítač, magnetofón, tablet s edukačnými aktivitami, optické záznamové médium, vizualizér, počítačové aplikácie a programy) odporúčali zariadenia poradenstva a prevencie v diagnostických správach 15 žiakom so ZZ, ich uvedenie v individuálnych vzdelávacích programoch (ďalej IVP) 4 žiakov bolo neúplné. Dokumentácia žiakov so ZZ nebola kompletná, dvom žiakom chýbala žiadosť k zmene formy vzdelávania a jednému informovaný súhlas zákonného zástupcu. Návrh na vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v materskej škole, základnej škole, strednej škole a v špeciálnej škole mali založený všetci začlenení žiaci, u viac ako tretiny (41,17 %) sa vyskytlo neuvedenie dátumu jeho prerokovania na zasadnutí pedagogickej rady, ojedinele nevyznačenie súhlasu, prípadne nesúhlasu zákonného zástupcu k formám vzdelávania. IVP mali jednotnú formu, vyznačovali sa neúplnosťou spracovania, ojedinele chýbala pedagogická charakteristika, u viac ako štvrtiny (29,41 %) kontrolovaných IVP sa vyskytlo neúplné rozpracovanie odporúčaní zariadení poradenstva a prevencie (napr. pre predmet matematika, anglický jazyk, v zložke čítanie, v oblasti hodnotenia diktátov), neaktualizovanie cieľov v dodatkoch, výsledkov z najnovšie realizovaných diagnostických vyšetrení či uvedenia kompenzačných a technických pomôcok. Nedostatkom bolo neoboznámenie 4 zákonných zástupcov s obsahom IVP svojho dieťaťa, ako aj takmer v dvoch tretinách (64,71 %) IVP neúplné podpisy ostatných učiteľov podieľajúcich sa na edukácii žiakov so ZZ, ojedinele chýbal podpis školskej špeciálnej pedagogičky. Nepodpísanie IVP 5 žiakov riaditeľom školy mu bolo umožnené odstrániť počas výkonu tematickej inšpekcie. Nezrovnalosti v obsahu IVP sa týkali nesúlady postupového ročníka so stanovenými cieľmi (žiaci 1., 3. a 4. ročníka s cieľmi pre 2. ročník,

žiačka 2. ročníka s cieľmi pre 1. ročník), pridelenia PA a stanovenia špeciálno-pedagogických postupov v predmetoch, ktoré neboli súčasťou učebného plánu (vlastiveda a prírodoveda u žiakov 5., 6. ročníka), podpisu zákonného zástupcu s dátumom o rok skôr ako bola ním podaná žiadosť na zmenu formy vzdelávania. Nedostatky sa vyskytli aj v deklarovaní zabezpečenia špecifického predmetu 1 žiačke, čo nesúhlasilo s rozvrhom školskej špeciálnej pedagogičky. V 2 IVP vymedzené počty hodín špecifických predmetov a pomoci PA nekorešpondovali so skutočnosťou a predloženým rozvrhom školskej špeciálnej pedagogičky. Opravy nesprávnych záznamov v IVP sa realizovali použitím chemických prostriedkov. Akceptovanie odporúčaní zariadení poradenstva a prevencie v oblasti používania kompenzačných pomôcok žiakmi so ZZ, poskytovania pomoci pri manipulácii s nimi, orientácii v texte, zabezpečení individuálneho prístupu, rešpektovania pracovného tempa, vysvetľovania pokynov a inštrukcií zrozumiteľnejšou a jednoduchšou formou prijateľnou pre žiakov, stabilizácie koncentrácie a tenacity pozornosti elimináciou psychomotorickej instability sa potvrdilo priamym pozorovaním na väčšine vyučovacích hodín. Nedostatkom bola absencia aplikácie relaxačných chvíľok z hľadiska zvýšenej unaviteľnosti niektorých žiakov so ZZ, upozorňovanie žiaka s poruchou aktivity a pozornosti na jeho prejavy správania, usadenie časti žiakov v blízkosti zdroja podnetu spôsobujúceho možné narušenie pozornosti. Pozitívom bolo zriadenie miestností pre PA na výučbu žiakov so ZZ, ktoré sa podľa vyjadrenia školskej špeciálnej pedagogičky využívali väčšinou na hodinách slovenského jazyka a literatúry (napr. čítanie textov, písanie písomných prác), prípadne matematiky, ako aj relaxačných kútikov v triedach bez ich využitia počas hospitovaných hodín.

Zistenia z riadeného rozhovoru s PA

Z dôvodu práceneschopnosti 1 PA sa riadený rozhovor uskutočnil len s 2 PA. Obe uviedli, že sa považovali za rovnocenných členov pedagogického kolektívu, zúčastňovali sa zasadnutí pedagogickej rady a pracovných porád, na ktorých sa aktívne zapájali do diskusie a poskytovali spätnú väzbu o výchovno-vzdelávacích výsledkoch žiakov so ZZ. Informácie poskytnuté školskou špeciálnou pedagogičkou v neformálnom rozhovore a niektorými učiteľkami v riadenom rozhovore o spoločnom dopĺňaní hodnotenia žiakov so ZZ triednymi učiteľmi nezodpovedali záznamom v zápisniciach zo zasadnutí pedagogickej rady. Obsahovali len strohé hodnotenia triednymi učiteľmi, aktuálne údaje o zmenách v začlenení žiakov podané školskou špeciálnou pedagogičkou. Podľa vyjadrenia oboch PA učitelia akceptovali ich návrhy a spätnú väzbu, čo sa prejavilo v spoločnom hľadaní optimálneho riešenia pre žiaka v spolupráci so školskou špeciálnou pedagogičkou. Metodické usmerňovanie PA zabezpečovala školská špeciálna pedagogička, ktorá uviedla, že neformálne stretnutia s PA sa uskutočňovali raz do týždňa za účelom riešenia aktuálnych problémov v edukácii žiakov so ZZ. Na začiatku školského roka sa uskutočnilo stretnutie za prítomnosti zástupkyne riaditeľa školy, na ktorom školská špeciálna pedagogička oboznámila PA s uplatňovaním špeciálnych postupov pri vzdelávaní žiakov so ZZ, k nahliadnutiu mali diagnostické správy novo začlenených žiakov, vzájomne si vymieňali skúsenosti získané počas ich pôsobenia so žiakmi so ZZ. Obe PA zhodne uviedli poskytovanie informácií školskou špeciálnou pedagogičkou, ktoré sa týkali zdravotného stavu a špecifických potrieb žiakov so ZZ, používania kompenzačných pomôcok, jedna z nich uviedla aj možnosť nahliadnutia do obsahu IVP. Priebežne boli informované o každom výchovno-vzdelávacom probléme konkrétneho žiaka so ZZ, ktorý sa prejavil v edukačnom procese. Participovali na prekonávaní zdravotných

a sociálnych bariér žiakov so ZZ, svoj prínos vo vzťahu k žiakom so ZZ vnímali v zabezpečení neustáleho individuálneho prístupu, možnosti dodatočného vysvetľovania učiva a inštrukcií s cieľom pochopenia zadania úloh, v ich podpore k samostatnému zvládnutiu úloh a činností, ako aj v priestore na rozhovor so žiakmi so ZZ počas prestávok. Ako pozitíva svojho pôsobenia v škole v súvislosti s učiteľmi uviedli poskytovanie pomoci pri vzdelávaní žiakov so ZZ, čím sa vytváral väčší priestor pre činnosť učiteľa s intaktnými žiakmi, pri príprave učebných materiálov, ako aj eliminovaní nevhodných prejavov v správaní sa žiakov s poruchami aktivity a pozornosti aj počas prestávok. V kontexte zákonných zástupcov vyzdvihli vytváranie pozitívnych vzťahov medzi PA, učiteľmi a zákonnými zástupcami žiakov so ZZ, komunikáciu s nimi telefonicky, formou krátkych textových správ, informačného systému EduPage za účelom jednotného prístupu k vzdelávaniu ich detí v školskom i domácom prostredí či riešenia domácich úloh a problémov v spojitosti s ich edukáciou. Ani jedna PA neuviedla prekážky brániace v ich činnosti. Spĺňali kvalifikačné požiadavky, 1 PA (počas výkonu tematickej inšpekcie práceneschopná) získala špeciálno-pedagogickú spôsobilosť vyšším odborným vzdelaním. Vzdelávali sa v problematike zameranej na podporu žiakom so ZZ, absolvovali inovačné vzdelávanie (Pedagogický asistent v praxi), aktívne sa zúčastňovali online webinárov (Minimum pre asistentov I., II., III., Dieťa s autizmom v škole, Dieťa s ADHD v školskom prostredí, Dieťa s poruchami učenia, Vzdelávanie detí s mentálnym znevýhodnením v základnej škole, Práca s rozmanitosťou v triede, ADHD – ako s ním pracovať v praxi?, Žiak s dyslexiou na základnej škole – metódy, ako s ním pracovať?) a workshopu (Ako byť dobrým asistentom učiteľa pre dieťa so špeciálnymi potrebami v materskej škole a základnej škole), čo potvrdzovali predložené osvedčenia. Množstvo ponúk a PA absolvovaného vzdelávania poskytovali najmä Inkluzentrum – Centrum inkluzívneho vzdelávania Bratislava, jedna z PA uviedla aj Metodicko-pedagogické centrum, Vlavič, s.r.o. – vzdelávací portál pro pedagogy, žáky i jejich rodiče Praha 8 – Libeň, Centrum včasnej intervencie Trenčín, Výskumný ústav patopsychológie a psychológie Bratislava (Inovatívne prvky v kariérovej výchove a poradenstve v školách), Spoločnosť SOFTIMEX Academy, s.r.o. (Prezentačné a grafické softvérové aplikácie a ich využitie v oblasti tvorby nových interaktívnych foriem učebného materiálu).

Zistenia z priameho pozorovania v triede pri práci PA so žiakmi so ZZ

Činnosť PA bola sledovaná na 16 vyučovacích hodinách, z toho v triedach primárneho vzdelávania na 9 (slovenský jazyk a literatúra - 6, matematika - 3) a nižšieho stredného vzdelávania na 7 (slovenský jazyk a literatúra – 4, matematika – 2, dejepis – 1). Priame pozorovania sa realizovali v 9 triedach, v ktorých sa vzdelávali žiaci so ZZ s odporúčaním na pridelenie PA, z toho v 1 triede (primárne vzdelávanie) aj na činnosť PA so žiakom so ZZ bez jeho vzdelávania formou začlenenia. Hospitácie sa uskutočnili aj v triedach, v ktorých činnosť práceneschopnej PA dočasne suplovala školská špeciálna pedagogička.

Výchovno-vzdelávací proces žiakov so ZZ, ktorým na hodinách pomáhali PA, prebiehal v bežnej triede. PA sedeli v blízkosti žiakov so ZZ, väčšinou v predných laviciach, v závislosti od počtu žiakov so ZZ sa venovali skupine (56,25 % hodín) alebo len konkrétnemu žiakovi so ZZ (43,75 %). Pozitívom na 6 hodinách bolo poskytovanie pomoci PA aj ostatným žiakom so ZZ (vývinové poruchy učenia) v triede, ktorí nemali odporúčanie zariadení poradenstva a prevencie, najmä pri výpočtoch veľkosti uhla, relatívnej početnosti, tvorbe viet s priamou rečou alebo v prípade ich nevyhnutnej potreby (napr. pri činnosti so slovníkom, čítaní textu).

PA pracovali súbežne s učiteľkami s výnimkou jednej hodiny len s uplatnením formy individuálnej činnosti so žiakmi. Na hodinách okrem jednej prejavili poznatky o osobitostiach a špecifikách žiakov so ZZ, poznali svoje kompetencie, prijímali názory a rozhodnutia učiteliek, čo potvrdili aj samotné učiteľky počas riadeného rozhovoru. Okrem plnenia pokynov učiteliek na viac ako polovici hodín prejavili aktivitu a na štvrtine hodín aj iniciatívnosť zadaním úlohy navyše z dôvodu dôsledného zopakovania gramatického pravidla, prepisom príkladov pod seba z hľadiska učebného štýlu žiačky, prispôbením podmienok vzdelávacieho prostredia žiakom so ZZ. Na všetkých hodinách v zmysle inštrukcií učiteliek spoluorganizovali činnosť žiakov so ZZ, na prevažnej väčšine hodín im sprostredkovali pochopenie verbálnych a písomných pokynov k zadaniu úloh, rozkrokovali postupy pri výpočtoch numerických príkladov pre lepšiu aplikáciu osvojených vedomostí. Pomalé psychomotorické tempo žiakov so ZZ kompenzovali vytvorením dostatočného časového priestoru na riešenie úloh (výpočty, tvorba a písanie viet), diktovaním príkladov z tabule alebo v prípade výpočtu príkladu žiakom so ZZ na tabuli jeho prepisom PA do žiakovho zošita. Motiváciou a aktivizovaním žiakov so ZZ sa snažili usmerňovať ich pozornosť na proces učenia sa, na viac ako polovici hodín ich povzbudzovali k činnostiam. Rozptýlenú pozornosť žiačky počas partnerskej činnosti vo dvojici sa snažila PA skoncentrovať položením ruky na jej plece. Psychomotorický nepokoj 1 žiaka s poruchou aktivity a pozornosti (ležanie na lavici, vyskakovanie, vykladanie nôh na stoličku, do odkladacieho priestoru lavice, vyzúvanie prezuviek pod lavicou, kľačanie na stoličke, hranie sa s prstami a listami v učebnici, obhrýzanie pera) čiastočne eliminovalo striedanie činností učiteľkou, poverenie úlohou pomoci spolužiačke zistením chýbajúceho spôsobu zloženia veže z farebných kociek, povzbudzovanie k činnosti a oceňovanie aj malých pokrokov pochvalou. Negatívne sa javilo jeho upozorňovanie PA na nežiaduce prejavy v správaní sa, odobratie peračníka či zasúvanie stoličky v snahe udržať ho sedieť za lavicou. Vo vzťahu k danému žiakovi ani k ostatným žiakom so zvýšenou unaviteľnosťou neboli na hodinách využité relaxačné kútiky (koberec, kreslá, pohovka) zriadené v triedach. Nevhodne pôsobilo usadenie žiakov s poruchami aktivity a pozornosti v blízkosti zdroja spôsobujúceho narušenie pozornosti a koncentrácie, často spôsobené presadením týchto žiakov do predných lavíc počas prítomnosti PA v triede. Striedanie priamej a nepriamej činnosti na väčšine hodín zabezpečovali učiteľky vhodne zvolenou organizáciou, na primárnom vzdelávaní s efektívnou implementáciou piesní na prídavné a podstatné mená s vlastným autorstvom učiteľky, hrovou matematickou rozvíčkou a pohybovou aktivitou. Dôvera žiakov so ZZ k PA sa prejavila uisťovaním v správnosti riešenia úloh, počúvaním inštrukcií, očným kontaktom na PA v prípade ich neistoty. Na polovici hodín PA zvolili optimálne postupy činnosti pre žiakov so ZZ, podpora výberu spôsobu riešenia úloh na štvrtine hodín akceptovala rôzne učebné štýly a potenciál žiakov so ZZ. Na všetkých hodinách bola zabezpečená kontrola správnosti riešenia zadaných úloh, na troch štvrtinách hodín podpora reflexie žiakov so ZZ. PA viedli žiakov ku kontrole otázkami na overenie počtu predmetov, použitím otázky na akostné a vzťahové prídavné mená, upozornením na chyby, nedostatky v tvare písma, čím podporovali ich samostatnosť a zodpovednosť za výsledky učenia sa. Na viac ako polovici hodín PA väčšinou holisticky hodnotili výsledky ich činnosti. V zmysle odporúčaní poradenských zariadení žiaci so ZZ používali kompenzačné pomôcky (gramatické tabuľky, farebne zvýraznené informácie v texte, pri čítaní pravítka alebo čítacie okienko, abecedu s obrázkami, prehľad teórie literatúry, tabuľky s delením viet podľa obsahu s farebne vyznačenými druhmi

viet, kalkulačku, tabuľky na výpočet veľkosti uhlov, číselný rad, názorné), ponuku učiteľky s použitím rozmerovo väčších kociek žiak so zrakovým postihnutím odmietol. Podľa potreby konkrétneho žiaka so ZZ im pomáhali s orientáciou v priestore (učebnica, čítanie textu, vyhľadávanie frazeologizmov v slovníku), s otáčaním listov v zošite a pri manipulácii s kompenzačnými pomôckami (vyhľadanie výsledku v tabuľke násobkov, používanie čítacieho okienka) a s písacími potrebami (vyfarbovanie obrázka), akceptovali počítanie na prstoch. Spätná väzba bola na viac ako dvoch tretinách hodín poskytovaná priebežne žiakom i učiteľkám, súvisela s informáciami o úhladnosti písma, správnosti výsledkov činnosti, spracovaní a dokončení písomne zadaných úloh. Absentovala spätná väzba na konci vyučovacích hodín s podporou sebahodnotenia žiakov so ZZ vyjadrením, čo sa podarilo splniť, ako sa im darilo plniť úlohy, v čom boli nedostatky, s čím mali problémy. Akceptujúci, trpezlivý, tolerantný a taktný prístup PA k žiakom so ZZ viedol k pozitívnej a priateľskej pracovnej atmosfére, na viac ako tretine hodín prispel aj k tvorivému a dynamickému vzdelávaciemu prostrediu.

Zistenia z rozhovoru s vyučujúcim daného predmetu

Informácie poskytnuté 9 učiteľkami počas riadeného rozhovoru uskutočnenom po priamom pozorovaní činnosti PA so žiakmi so ZZ v 9 triedach poukázali na pozitívne vnímanie ich pôsobenia a prínos v edukácii žiakov so ZZ. Všetky učiteľky sa vyjadrili, že PA poznali svoje kompetencie, silné a slabé stránky žiakov so ZZ, rešpektovali názory a rozhodnutia učiteliek. Viac ako tri štvrtiny (77,78 %) poukázali na aktivitu a iniciatívu PA, ktoré spočívali v príprave kompenzačných (číselná os, tabuľky, vzorce) a učebných pomôcok (makety bankoviek a mincí) pre žiakov so ZZ, v predkladaní návrhov na dôslednejšie a viacnásobné opakovanie učiva z hľadiska jeho pochopenia žiakmi. Participovali s učiteľkami na príprave vyučovacích hodín, PA boli oboznámené s obsahom učiva, cieľmi, výberom pomôcok, vzájomne konzultovali počet úloh pre žiakov so ZZ. Spolupodielali sa na príprave didaktických pomôcok, podľa menej ako polovice (44,44 %) učiteliek aj na príprave vyučovacieho materiálu. Na vyučovacích hodinách prevládala individuálna činnosť PA so žiakmi so ZZ, len jedna učiteľka spomenula skupinovú činnosť a doučovanie 2 žiakov so ZZ v popoludňajších hodinách v čase činnosti školského klubu detí PA. Opis činnosti PA so žiakmi so ZZ na vyučovacích hodinách poskytnutý učiteľkami sa zhodoval so zisteniami školskej inšpekcie pri priamom pozorovaní. Všetky učiteľky uviedli pomoc PA žiakom so ZZ pri pochopení preberaného učiva a zadaní úloh, vytvorenie dostatočného časového priestoru na ústne a písomné odpovede žiakov, ojedinele na hodinách vnímali zabezpečenie striedania priamej a nepriamej činnosti PA, podpory sebahodnotenia a hodnotenia výsledkov činnosti žiakmi, diktovania poznámok i vzhľadom na ich poskytovanie žiakom v printovej forme. Všetky sa zhodli na poskytovaní spätnej väzby PA po skončení vyučovacej hodiny, boli nimi informované o zvládaní či nezvládaní riešenia úloh, schopnosti aplikácie poznatkov žiakmi so ZZ v konkrétnych situáciách. Atmosféru na vyučovacích hodinách za prítomnosti PA považovali za pozitívnu a priateľskú, viac ako polovica (55,56 %) učiteliek ju vnímala ako tvorivú a dynamickú. Ocenili pôsobenie PA na svojich hodinách, nakoľko boli nápomocné žiakom so ZZ, čím sa zabezpečil neustály individuálny prístup, vysvetlenie postupu činnosti, viacnásobné opakovanie prebraného učiva. Ich stála prítomnosť vytvárala u žiakov so ZZ pocit istoty, niektorým pomáhali pri manipulácii s učebnicami, písacími a rysovacími pomôckami. Dve učiteľky mali pocit, že bol badateľný progres žiakov so ZZ v oblasti ich samostatnosti pri riešení zadaných úloh, zvýrazňovaní

kľúčových slov v texte, čo bolo výsledkom aj cieleného pôsobenia PA formou vedenia a podpory žiakov so ZZ k samostatnému zvládaniu úloh a činností. Dve z učiteliek považovali zo začiatku za negatívum výskyt rušivých momentov v súvislosti s vysvetľovaním pokynov PA žiakom so ZZ, na čo si postupne zvykli a prestali to vnímať ako rušivý element odvádzajúci pozornosť intaktných žiakov.

1.3 INÉ ZISTENIA

Školská špeciálna pedagogička zabezpečovala vyučovanie špecifických predmetov rozvíjanie špecifických funkcií, individuálna logopedická intervencia, terapeuticko-korekčné cvičenia. Neboli optimálne zadelené z hľadiska rozvrhu hodín žiakov, nakoľko 4 žiaci ich mali zaradené počas hodín hudobnej alebo výtvarnej výchovy, čím nemohli plniť obsahové a výkonové požiadavky uvedených povinných predmetov. Nedostatky súviseli aj s ich realizáciou u časti žiakov 1. - 4. a 8. ročníka počas povinných hodín slovenského jazyka a literatúry či matematiky.

2 ZÁVERY

Pozitívom v oblasti saturácie špecifických potrieb žiakov so zdravotným znevýhodnením bolo akceptovanie odporúčaní zariadení poradenstva a prevencie v ich edukácii, pôsobenie pedagogických asistentiek na vyučovacích hodinách a ich poskytovanie pomoci a podpory s cieľom eliminovať zdravotné, komunikačné a sociálne bariéry v učení sa žiakov so zdravotným handicapom. Vytvorenie pozície školského špeciálneho pedagóga prispelo k odbornému usmerňovaniu učiteľov a pedagogických asistentiek o aplikácii optimálnych postupov pri ich vzdelávaní, riešení aktuálnych problémov v súvislosti s výchovou a edukáciou, ako aj zabezpečenie špecifických predmetov. Menej optimálne sa javilo zaradenie PA na vyučovacie hodiny najmä u žiaka 5. ročníka vzhľadom na jeho diagnostikované zdravotné znevýhodnenie, ako aj realizácia špecifických predmetov u časti žiakov počas vyučovacích predmetov s hodinovou týždennou dotáciou. Jednotnú formu spracovania individuálnych vzdelávacích programov a ich využívanie v praxi znižovali neúplnosť údajov, rozpracovania odporúčaní a výskyt nezrovnalostí, ako aj nesúlad v stanovených a reálne realizovaných činnostiach smerom k uspokojovaniu potrieb žiakov vzdelávaných formou začlenenia. Dokumentácia začlenených žiakov z hľadiska jej obsahu vykazovala neúplnosť, niektorým žiakom absentovala žiadosť zákonného zástupcu na zmenu formy vzdelávania, jednému aj informovaný súhlas. Obsah individuálnych vzdelávacích programov nebol preukázateľne konzultovaný so zákonnými zástupcami, ani všetkými učiteľmi vzdelávajúcimi žiakov so zdravotným znevýhodnením. Ojedinele sa vyskytla oprava údajov v individuálnom vzdelávacom programe s použitím chemických prostriedkov. Pracovnou náplňou pedagogických asistentiek bola priama činnosť so žiakmi, ktorá spočívala v individuálnom prístupe, vysvetľovaní prebraného učiva a pokynov pre ľahšie pochopenie úlohy žiakmi, podpore a vedeniu k samostatnosti, kontrole správnosti výsledkov, udržiavaní tenacity pozornosti a sústredenia sa na proces učenia, u niektorých žiakov aj v pomoci pri manipulácii s pomôckami, písacími potrebami či orientáciou v texte a priestore.

Pedagogické asistentky sa zúčastňovali zasadnutí pedagogickej rady, neboli členkami metodického združenia. Pre svoje pôsobenie vo vzdelávacom prostredí mali vytvorené adekvátne podmienky, zriadené miestnosti pre individuálnu činnosť so žiakmi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a relaxačné kútiky v triedach boli predpokladom ich využívania počas vyučovacích hodín, čo sa pri priamom pozorovaní školskou inšpekciou nepotvrdilo. Považovali sa za rovnocenných partnerov a členov pedagogického kolektívu,

väčšinou poznali špecifiká a osobitosti žiakov plynúce z ich zdravotného znevýhodnenia, získali si dôveru žiakov a poznali svoje kompetencie. Pomáhali žiakom prekonávať bariéry súvisiace s diagnostikovanými poruchami alebo postihnutím. Pozitívom na vyučovacích hodinách bola aktivita pedagogických asistentiek a v prípade nevyhnutnej potreby poskytovanie pomoci aj ostatným začleneným žiakom bez odporúčania zariadení poradenstva a prevencie na ich pridelenie k daným žiakom. Pedagogické asistentky spĺňali kvalifikačné požiadavky, štúdium so zameraním na získanie špeciálno-pedagogickej spôsobilosti absolvovala jedna z nich. Záujem o profesiu a činnosť pedagogických asistentiek prejavili absolvovaním množstva inovačných vzdelávaní a webinárov zameraných na pôsobenie pedagogických asistentov so žiakmi so zdravotným znevýhodnením, zvládanie rozmanitosti v triedach, poznanie podstaty druhov porúch a ich prejavov v edukácii, ako aj primeraného poskytovania podpory a pomoci žiakom so zdravotným znevýhodnením, ktoré poskytovalo najmä Inkluzentrum – Centrum inkluzívneho vzdelávania Bratislava, ale aj ďalšie organizácie a inštitúcie.

Priame pozorovania a riadené rozhovory s učiteľkami poukázali na prínos pedagogických asistentiek na vyučovacích hodinách vo vzťahu k žiakom so zdravotným znevýhodnením, čím sa vytvárali možnosti na zohľadňovanie učebného potenciálu a psychomotorického tempa, ojedinele rôznych učebných štýlov a diferencovanú činnosť s intaktnými žiakmi i začlenenými žiakmi. Žiaci so zdravotným znevýhodnením boli vnímaní ako rovnocenní rovesníci, zapájajú spoločne do činnosti spolu s intaktnými žiakmi. Používanie kompenzačných pomôcok, dostatok času na spracovanie zadaných úloh a možnosť konzultácie s pedagogickou asistentkou v prípade potreby dodávali pocit istoty, podporovali zažitie úspechu zo zvládnutia a správneho vyriešenia pridelených úloh. Dôraz nebol kladený na zaraďovanie relaxácie z hľadiska zvýšenej unaviteľnosti niektorých žiakov, zamedzeniu možného vplyvu zdrojov narušujúcich pozornosť a koncentráciu najmä žiakov s poruchami aktivity a pozornosti, podpore sebahodnotenia a hodnotenia výsledkov činnosti žiakmi so zdravotným znevýhodnením s akcentom na zhodnotenie pokroku, zvládania či nezvládania úloh z ich pohľadu.

Zistilo sa porušenie všeobecne záväzných právnych a interných predpisov:

1. § 7a ods. 2 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej školský zákon) (nekonzultovanie obsahu individuálneho vzdelávacieho programu so zákonnými zástupcami 4 žiakov vzdelávaných formou začlenenia).
2. § 61 ods. 1 školského zákona (absencia písomnej žiadosti zákonného zástupcu k zmene formy vzdelávania u dvoch žiakov a informovaného súhlasu jedného zákonného zástupcu k poučeniu o všetkých možnostiach vzdelávania jeho dieťaťa).
3. § 4 ods. 6 v nadväznosti na ods. 4 vyhlášky č. 320/2008 Z. z. o základnej škole v znení neskorších predpisov (nezaradenie pedagogických asistentiek do metodického združenia).
4. § 17 ods. 2 vyhlášky č. 320/2008 Z. z. o základnej škole v znení neskorších predpisov (vymazávanie údajov v pedagogickej dokumentácii chemickými prostriedkami).

Zamestnanci, ktorých sa príslušné inšpekčné zistenia týkajú, boli s výsledkami a závermi oboznámení.

OPATRENIA ŠTÁTNEJ ŠKOLSKEJ INŠPEKCIE

Na základe zistení a ich hodnotení uvedených v správe o výsledkoch školskej inšpekcie Štátna školská inšpekcia uplatňuje voči vedúcemu zamestnancovi kontrolovaného subjektu tieto opatrenia:

1. odporúča

- zamerať kontrolnú činnosť na dokumentáciu začlenených žiakov s cieľom odstrániť neúplnosť vo vyplňaní údajov, nekompletnosť, nesúlad a nezrovnalosti v obsahu spracovaných individuálnych vzdelávacích programov,
- zabezpečiť na konci vyučovacích hodín spätnú väzbu vo vzťahu k žiakom so zdravotným znevýhodnením a podporovať rozvíjanie ich sebahodnotiacich a hodnotiacich zručností,
- využívať relaxačné kútiky zriadené v triedach a zaraďovať podľa potreby žiakov relaxačné prestávky,
- optimalizovať zaradenie pedagogických asistentiek na vyučovacie hodiny podľa odporúčaní zariadení poradenstva a prevencie i vzhľadom na špecifické potreby žiakov so zdravotným znevýhodnením, ako aj realizáciu špecifických predmetov.

- ### 2. ukladá kontrolovanému subjektu v lehote do 23. 06. 2022 prijať konkrétne opatrenia
- na odstránenie zistených nedostatkov týkajúcich sa nekonzultovania obsahu individuálneho vzdelávacieho programu so zákonnými zástupcami, absencie písomnej žiadosti a informovaného súhlasu zákonného zástupcu v súvislosti so zmenou formy vzdelávania, nezaradenia pedagogických asistentiek do činnosti metodického združenia a používania chemických prostriedkov pri oprave nesprávnych údajov a predložiť ich Školskému inšpekčnému centru Nitra s uvedenými termínmi splnenia a menami zodpovedných zamestnancov.

Správu o splnení prijatých a uložených opatrení na odstránenie nedostatkov a ich príčin predložiť Školskému inšpekčnému centru Nitra v termíne do 16. 09. 2022.

PÍŠOMNÉ MATERIÁLY POUŽITÉ PRI ŠKOLSKEJ INŠPEKCII

1. Školské vzdelávacie programy pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie,
2. správa o výchovno-vzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach za školský rok 2020/2021,
3. pracovná náplň pedagogických asistentiek,
4. plán práce pedagogického asistenta na školský rok 2021/2022,
5. štvrťročná správa o činnosti špeciálneho pedagóga pre žiakov so zdravotným znevýhodnením (október – december 2021, január – marec 2022),
5. rozvrh hodín tried, týždenný rozvrh hodín pedagogických asistentiek a rozvrh činnosti školskej špeciálnej pedagogičky ,
6. dokumentácia 18 žiakov so zdravotným znevýhodnením (Návrh na vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v materskej škole, základnej škole, strednej škole a v špeciálnej škole, správy z diagnostických vyšetrení, žiadosť zákonného zástupcu k zmene formy vzdelávania, individuálny vzdelávací program, odporúčanie k prideleniu asistenta učiteľa na školský rok 2021/2022),
7. doklady o vzdelaní pedagogických asistentiek,
8. zápisnice zo zasadnutí pedagogickej rady,
9. plán profesijného rozvoja pedagogických a odborných zamestnancov (2021 - 2025),
10. protokol o zbere údajov Asistenti učiteľa – máj 2021 (na školský rok 2021/2022) školy s právnou subjektivitou.

Správu o výsledkoch školskej inšpekcie vyhotovila:

školská inšpektorka: Ing. Iveta Trévaiová

Dňa: 06. 06. 2022

PREROKOVANIE SPRÁVY

Na prerokovaní správy o výsledkoch školskej inšpekcie sa zúčastnili:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Nitra:

Ing. Iveta Trévaiová

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Petr Mészároš

Prerokovanie správy o výsledkoch školskej inšpekcie potvrdzujú dňa 09. 06. 2022 v Nitre:

a) za Štátnu školskú inšpekciu, Školské inšpekčné centrum Nitra:

Ing. Iveta Trévaiová

.....

b) za kontrolovaný subjekt zodpovedný vedúci zamestnanec:

Mgr. Petr Mészároš

.....

Vyjadrenie vedúceho zamestnanca kontrolovaného subjektu, ktorého sa zistenia týkajú
(vedúci zamestnanec môže zaslať písomné vyjadrenie k obsahu správy do 5 pracovných dní od prerokovania):

Mgr. Petr Mészároš, riaditeľ školy

.....

Stanovisko školského inšpektora k vyjadreniu:

Ing. Iveta Trévaiová, školská inšpektorka

.....

Na vedomie

Štátna školská inšpekcia Bratislava - úsek inšpekčnej činnosti